

ÜNİVERSİTELERDE SANAT EĞİTİMİNİN GEREKLİLİĞİ

Ayşe Çakır İLHAN*

Çağdaş eğitimin temel işlevi, çağdaş toplumu gerçekleştirecek insanları yetiştirmektir. Çağdaş insan bilim, sanat ve teknik alanlarda gerekli ve yeterli bilgi birikimine sahip, çağını yaşayan insandır.

Sağlıklı, dengeli, uyumlu aynı zamanda doyumlu yaşaması hedeflenen çağdaş insan, yaşamını en iyi biçimde sürdürüp geliştirme, bunun için gerekli tüm olanaklardan yararlanma, yeteneklerini ve gizil gücünü harekete geçirip kullanma, giderek kendini en iyi biçimde gerçekleştirme ve aşma gereksinimi içindedir. Çağdaş insanın bu gereksinimlerini karşılayabilmesi için günlük yaşam bilgisinin ötesinde gerçeği, doğruyu, yararlıyı ve kullanışlıyı, hem de özgür ve güzeli araması, bu amaçla da çaba harcaması gerekir. Bu arayış ve çabaların ürünü olan "bilim, teknik ve sanat", çağdaş insanın üç ana çalışma, yaratma ve gelişme alanıdır. Bu üç alan insanın biyolojik, toplumsal ve kültürel yapısında temel bulur (MEB 1991, s. 4).

Bilim, teknik ve sanat insan yaşamının vâzgeçilemez üç ögesidir. Bu alanlardan hiçbirini tek başına var olamaz. Birinin veya ikisinin eksikliğinin çağdaş insanın yaşamında büyük eksiklikler doğuracağına kesin gözüyle bakılabilir.

Çağımızın sınırsız ve hızlı değişkenliğine, sonsuz istek ve beklentilerine, gerek ayak uydurabilmek, gerek onda olumsuz bulduğumuz yönelme ve olgulara karşı gereken savaşımları verebilmek için, çok yönlü, çok boyutlu ve demokratik düşünmeyi öğrenmek gerekir. Doğru toplumsallaşmayı gerçekleştirebilmek, yetişen kuşaklara bu değerleri kazandırabilmek, öğretebilmek ve her yeni kuşağın bir öncekini aşması gerektiğini kavrayabilmek için her türlü eğitim ve öğretim yönteminin yeniden ele alınması gereklidir. Bu yeni yöntemler çok yönlü, çok boyutlu, sürekli yenilikler içeren ve yaratıcılığı destekleyen yöntemler olmalıdır. Böyle olunca sanat eğitiminin de en geniş, en zengin kapsamıyla bu yeni anlayış içerisinde yer alması gerekir (San, 1985 s. 6- 7).

* Dr. A.Ü. Eğitim Bilimleri Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dah.

İster yaygın, ister örgün eğitim olsun, ister programlı, ister programsız eğitim olsun, eğitimin her türünde ve her sürecinde sanat bazen amaç olarak, bazen de araç olarak fakat daima ve mutlaka işin içine girer, girmelidir de (Erinç, 1985, s. 45).

Sanat eğitimi bugün bir zevk ve duygu eğitimi olmanın ve güzel biçimler yaratmayı amaçlamamanın yanısıra, daha çok yeni, özgün, atak, çağdaş düşünceler üretmeyi öngören bir yaratıcı etkinlikler süreci olarak görülmektedir. Bugün sanat eğitimi bilimsel ve ussal temellere oturmaktadır. Amaç kendine güvenli, bağımsız ve yeteneklerini sonuna değin kullanabilen, kendini yalnız bugüne değil, yarına da hazırlayabilen, kendisiyle birlikte çevresini de yönlendirebilen, çevreye topluma saygı ve sorumluluk duyan coşkulu fakat dengeli, akıllı ve duyarlı çağdaş insanlar kazandırmaktır (San, 1984, s. 178).

Sanat için, insana özgü duyguların, düşüncelerin türlü araç ve gerçeklerle anlatımı, dışı vurumudur diyebiliriz. Güzellikler sanatla yaratılır. Yaşamı yüceltmek, daha anlamlı kılmak sanatla olanaklıdır. Sanat insana yaşamının her kesiminde güç ve zevk verebilir.

Çağdaş insan ciddi bir sanat eğitiminden geçmeden yetişemez. Toplumumuzda çok gerilerde kalmış bağnaz birtakım görüşlerle sanata ve sanat eğitime karşı durulmuştur. Sanat yetenek işidir bahanesiyle sanat eğitimi geri plana atılmış, savsaklanmıştır. Sanat dar anlamda bir yetenek işi olabilir, ancak sanat eğitiminin amacı çocuk ve gençte ilgi uyandırmak ve sanatı sevdirmektir. Her insanı belli düzeye getirmektir. Her insan değişik sürelerle de olsa her şeyi öğrenebilir. Bir insanın salt kuru ve katı bilgilerle aydın düzeyine ulaşması olanak dışıdır. Sanat beğenisi olmayan kişi, insana ve topluma kapalıdır. İnsancıl sıcaklıktan yoksundur. Kişiliğinde ister istemez büyük eksiklikler ve katılıklar taşır. İlgileri, davranışları ve becerileri kısıtlıdır, donuktur (Apaydın, 1992, s. 1).

Sanat insanın bilen, duyan, eğlenen, üreten yanlarının tümüyle ilgilidir. Sanat insanın karnının doymasıyla da ilgilidir. Dünyayı açıklamamızla, doğa karşısında korkularımızla, ölüm karşısında çaresizliğimizle, siyasal baskılar altında ezilmeye, ekonomik olarak, düşünce olarak, sömürüyle de ilgilidir sanat. Sanat gerçekliğin bilimle, teknolojiyle sınırlı boyutlarının ötesine gidmektir. Yıldızlar, gezegenler yalnızca bilimlerin anlattığı gibi değildir. Nice değişik yüzleri vardır. Sanat bunu anlatacak, insan bütün boyutları ile kendini görececek, içselleşecek, zenginleşecektir. Üstelik sanat, teknolojinin kendine sunduğu

olanaklarla, teknik malzemeye, araç gereçle anlatacaktır derdini, bilimi ve teknolojiyi yorumlayacaktır. Bilimde sanatı, sanatta bilimi. Böylece sürecektir. (İnam, 1990, s. 84).

Günümüzde, bilim, teknoloji ve sanatı bir bütün olarak görmek, insanı ve eğitimi sorgulamak ve yeniden yaratmak gereklidir.

Dünya satın almamayacak ve para ölçüsüne vurulamayacak güzelliklerle doludur. Bu güzellikleri görmesini, sevmesini ve onlara yeni güzellikler katmasını öğrenmek yaşamın temel amacı olmalıdır. Çocuklarımıza ve gençlerimize görmeyi, sevdirmeyi, araştırmayı, yaratıcı olmayı, kafayla, bedenle ve elle çalışmayı öğretmeliyiz (Kavcar, 1986, s. 206).

Çağdaş insanın yetişmesinde vazgeçilemez bir yeri ve önemi olan güzel sanatlar eğitimi en geniş anlamıyla, yetişmekte olanlara ve yetişenlere, güzel sanatların yaşamdaki yerini ve önemini yaşatarak kavratacak biçimde düzenlenmiş belli programlarla, güzel sanatların türlerini, tarihsel gelişimini, ifade gücünü, insanın temel gereksinimlerinden biri olduğunu örnekleriyle göstererek ve aynı zamanda çeşitli tür ve dallarında beceri de kazandırabilecek uygulamalı çalışmalarla, sanatsal yaratma olgusunu tanıtmaya yönelik bir eğitim sürecidir. Daha dar anlamıyla ise, okul ve öğrenim düzeylerine göre ele alınan güzel sanatların çeşitli türleriyle uğraşlarını içeren okul içi ve okul dışı, yaratıcı sanatsal eğitimidir. Bir başka deyişle, okullardaki güzel sanatlara ilişkin dersler ve etkinlikler bütünüdür (San, 1987 s. 5).

Bir toplumun yeni gücünü oluşturan üniversiteler, aydın veya çağdaş insanı yetiştirmekle yükümlüdürler. Aydın insan bireyselliğe, eşitliğe, özgürlüğe herşeyden çok değer veren ve bu uğurda savaştan kaçınmayan bir insandır. Düşünce özgürlüğünü kısıtlayan, özgür yaşamayı engelleyen her türlü ideolojiye, doğmaya, baskıya karşıdır. Sorunları tek açıdan değil, çeşitli açılardan görüp irdeleyen, karşıtlıkları ayımsayabilen, değerlendirme yetisi gelişmiş kişidir (İpşiroğlu, 1990, s. 175).

Eğitimin amacı, insanlardaki davranış değişikliklerini toplumunun istekleri doğrultusunda yapmak olduğu için uyumlu insanlar yetiştirmeyi hedefler. Bu yaklaşım bir çelişkiyi de içermektedir. Çünkü gelişim yolunda büyük bir hız kazanan insanlık gelişmesini herkesten farklı düşünebilen yaratıcı insanlara borçludur. Geleceğin toplumları, yalnız yaratıcı bireylere gereksinim duyan toplumlar olmayacak, aynı zamanda

kendileri de “yaratıcı” olan toplum olacaktır. Yaratıcı toplumun yarı çağdaş insanlara gereksinimi vardır. (Karayağmurlar, 1990, s. 265).

Bu çağdaş ve aydın insanın yetiştirilmesi, eğitim sistemimizin yeniden gözden geçirilmesini kaçınılmaz kılmaktadır. Çağdaş insanın sanat eğitimine olan gereksinimi genel eğitim içerisinde sanat eğitimine mutlaka daha çok yer ayırmayı gerektirir. Çünkü yaratıcı toplumların gereksinim duyduğu yaratıcı insanları yetiştirmek, bizim ülkemiz için de bir zorunluluktur.

Büyük ağırlıkla akla, mantığa yönelik eğitim sistemleri içinde sanat eğitiminin önemi kendiliğinden ortaya çıkmaktadır. Çünkü sanatsal yaratmanın doğasında yaratıcılık süreci vardır. Sanatsal yaratma olayı irdelenirken ya da yaratılmış ürün okunur, seyredilir ve dinlenirken bile insan zihni benzer süreçlerle ilgilidir. Akıl ve mantık eğitiminin yanında savsaklanmış duyu, duyum, görsel algılama, imgeleme, düşlem, tasarımlama gibi duygusal yanları ağır basan zihinsel süreçlerin eğitimi en tam biçimiyle sanat eğitimi ya da sanat yoluyla eğitimle sağlanır. (Read, 1970, s. 21; San, 1987, s. 10’dan alıntı).

Sanat, “İnsandaki estetik yanın irdelenmesi, algılanması, duyumsanması, sorgulanması ve insan nesne arasındaki güzele varma çabasıdır” biçiminde tanımlanabilir. Sanat toplumsal değişimleri kolaylaştırır; bireylerin anlama, düşünme, algılama, yetilerini açık tutar, duygusal yanlarını harekete geçirir. Sanat aynı zamanda evrensel bir dildir. (Demir, 1990, s. 260).

Çağdaş insan; insan ve değerlerini bilen, bugünü algılayıp, geleceğe bakabilen, bütün bu alanlarda tutarlı bir dünya görüşü olan, kendisine her yerde saygınlık kazandıracak görgü kurallarına sahip, sanat tarihi ve günümüzün sanatı hakkında yorum yapabilecek düzeyde bilgi sahibi insandır. İşte bu donanıma sahip aydın insanın yetişmesinde sanat eğitiminin çok büyük katkısı olacaktır.

Sonuç olarak, sanat insan yaşamıyla bütünleştiğinde, insanların daha duyarlı olacağı, geniş boyutlu düşünebileceği, yaratıcı kişiliğe yatkın ve güzeli algılama yetilerinin gelişmiş olacağı söylenebilir. Öyleyse, çağdaş insanın yetişmesinde sanat eğitiminin önemli bir rolü olduğu kabul edilmelidir.

Bilindiği gibi üniversiteler gençleri hayata hazırlayan en üst seviyedeki eğitim kurumlarıdır. Gençleri hayata hazırlamanın sadece mesleki bilgileri öğretmekle mümkün olamayacağı, günümüzde tartışmasız

kabul edilmektedir. Çünkü sosyal bir varlık olan insan sadece mesleki bilgiler ile yetindiğinde toplumsal yaşantısında pekçok eksiklik olabileceği gibi, entellektüel bir kişilik kazanması da engellenmiş olacaktır.

Bir kişiye tam anlamıyla eğitilmiş diyebilmemiz için onun çok yönlü gelişmiş, estetik ve pratik değer yargılarına sahip bilgisini ve becerisini geliştirmeye hazır insan olarak yetişmiş olması gerekir. Eğitim görmüş insanla, yalnız zihinsel olarak eğitilmiş bir insan arasındaki ayrım, insanın bütün öteki yetileri yanında görsel ve sanatsal yetilerinin de gelişmiş olmasında gözlemlenir (Gülerman, Kırılı, Özkan, 1990, s. 101).

Bir insanı "sıradan birey" olmaktan kurtarma konusunda ebeveynlere, bilim adamlarına ve yöneticilere düşen görev ise gençlere, yeni nesillere estetik kaygı duymasını, bu kaygıyı yaşamalarını öğretebilecek bir ortam hazırlamak olmalıdır. Yani, onları tutucu, var olan düşüncelere bağlı kılmak yerine seçenekleri görebilecekleri bir eğitim olanağına, bu seçenekleri sınayabilecekleri bir çevre düzenlemesi içine sokmak gerekir. (Erinç, 1985, s. 1).

Türkiye'de Milli Eğitimin temel amaçlarında sık sık yaratıcı insanın yetişmesinden bahsedilmektedir. Ancak diğer kültürlerle benzer biçimde, Türk kültürü de kendi içinde yaratıcı düşünceye ilişkin yanlış söylemleri barındırmaktadır. Bu söylemler giderek kuşaktan kuşağa aktarılmakta, yaratıcı çocuğun, gencin, bireyin, yöneticinin ve tüm toplumun cesaretini kırmaktadır. Türk toplumu ile ilgili yargıları şöyle sıralayabiliriz.

1- Türk kültürü egemen kültürün etkisi altındadır; yaratıcı ürünler ortaya koyması mümkün değildir.

2- Yaratıcı olmak zeki olmak demektir. Bu da ancak "eğitilmiş" kişiden başkası olamaz.

3- Türk kültürü dinsel, cinsel, siyasal tabu ve yasaklarla doludur. Yaratma işlevi her alanda engellenmektedir. (Sungur, 1992, s. 179)

Yaratma günlük sorunlarla başa çıkabilme, özgün seçenekler bulabilme anlamında kullanıldığında pek çok yerleşmiş yargının yerini sürekli kendini yenileyebilen değerler alacaktır.

Atatürk'ün amacı Türkiye'yi "çağdaş uygarlık düzeyi"ne "tam bağımsız olarak" çıkarmaktır. Bu amaca ulaşmada eğitime büyük değer veren Atatürk, güzel sanatların birey ve toplum açısından önemini söylevlerinde dile getirmiştir. Güzel sanatlarla uğraşmayan bir milletin

hayat damarlarından birinin kopmuş olduğunu belirterek bireyin yetişmesinde güzel sanatların ne denli önemli rol oynadığını vurgulamıştır. Çünkü yaratıcı bireylerin sanat eğitimi almadan yetişmesi olanaksızdır. Hele Türkiye gibi geleneksel yapısını koruyan ülkeler için bu daha da önemlidir.

Türk toplumunun yaratıcılığını engelleyen yukarıda sayılan faktörlerin yanına yöneticileri, öğretmenleri ve ana-babaları da ekleyebiliriz.

Her alanda yaratıcı süreçlerin gelişebilmesi için şu değerler önerilebilir:

Bireyler İçin: Yaşamın anlamlı amacına ulaşacağı yolda psikolojik güvenlik ve hata yapma özgürlüğü,

Yöneticilik İçin: Başkalarına karşı duyarlı olma ve toplumsal sorumluluk,

Toplum İçin: Başkalarının düşüncesinde doğruyu arayabilme ve bireysel olana saygı gereklidir (Sungur, 1992, s. 181).

Geleneksel toplum öğretilerinde otorite, disiplin, saygı, itaat, insanlararası ilişkilerde egemen olan davranışları belirlemektedir. İnsanların toplumsal değerleriyle bu davranışlar arasında sıkı bir ilişki söz konusudur. Saygılı genç, itaatli evlat, otoriter müdür, disiplinli okul, hep övgüyle söz edilen kavramlardır. (Atabek, 1991 s. 2)

Oysa çağdaş toplumdaki birey anlayışı insanlararası ilişkilerde doğal olarak "başkalarını değil, bireyselliği" vurgulayan tutum ve değerleri ön plana çıkarmaktadır. Son yılların insan kişiliğine ilişkin daha çağdaş hedeflerinde ise, karşılıklı ilişki, özdenetim, sevgi, bağımsızlık kavramlarının altı çiziliyor. Milli eğitimin hedefleri bile "özerk kişilikli, kendi kararlarını verebilen, sorumluluk alabilen, bağımsız geçler yetiştirmek" olarak tanımlanıyor. Gerek kendi durağan yapımızı aşmak, gerekse teknolojinin tuzaklarına düşmemek, genç kuşaklarımızın çağdaş, özerk, cesaretli, sorumluluk alabilen, kendi seçimini yapabilen kişiler olarak yetiştirilmesiyle yakından ilgilidir. (Atabek, 1991, s. 7)

Çağ nüfusunun ancak % 8'ine üniversite kapılarını açabilen bir ülke olan Türkiye'de pekçok olumsuzluklar yaşanmaktadır. Ülkemizde eğitime ayrılan ekonomik pay genellikle çok düşüktür. Kaynak tahsisinde birim maliyet kriteri olmayışı, hem öğretim, hem de araştırma giderleri bakımından üniversiteler, fakülteler ve bilim alanları arasında

eşitsizlikler yaratmıştır. Üniversitelerde harcamaların büyük bir bölümü öğretim faaliyetleri için kullanıldığından, araştırma ve geliştirme faaliyetlerine yeterli kaynak ayrılmamış, bu yüzden gelişmiş ülkeler düzeyine ulaşamamıştır. (Baloğlu, 1990, s. 105)

Aynı zamanda Üniversitelerimiz Türkiye'deki gelir dağılımı çarpıklığının, sosyal kültürel eşitsizliklerin, farklılaşmanın aynası olmuş, zengin ve özel eğitimden geçmiş aile çocukları belli üniversiteler, hatta bölümlere bir bütünlük içinde toplanmıştır. Büyük kent çocukları çok ağırlıklı büyük kent üniversitelerinde, gelişmemiş yöre çocukları sadece adı üniversite eğitimi olan, diploması geçersiz gelişmemiş üniversitelerde okumaktadırlar. Örneğin Dicle Üniversitesi öğrencilerinin % 90'ı doğu kökenlidir. (Ketenci, 1992, s. 2).

Görülüyor ki eğitimin güçlükleri her geçen gün katlanarak artıyor. Bütün dünyanın istenilen bir yarıma kavuşabilmesi için, toplumların gençliğin eğitimine önem vermesi gerekmektedir. Gençlik enerjisinin toplumun ve uygarlığın yararına kullanılması gerekir. Bu uğurda harcanan her kuruşun katlanarak toplum yararına geri döneceği kuşkusuzdur.

Eğitimdeki ekonomik sorunların yanında hiçbir zaman gözardı edilmemesi gereken sosyal sorunlarda bulunmaktadır. Üniversitedeki gençler müzik, resim, edebiyat, Türk dili, sosyal içerikli derslerde, sanat dallarında gereken bilgi ve ilgi ile yetişmemektedirler. İlk ve orta öğretimden zayıf geldikleri için : (Bak: Çakır, Sever, Tunç, Yüksek lisans tezleri ve MEB Raporları) üniversitede seçtikleri ihtisas branşları yanı sıra kültür derslerine yeterli zaman ayaramamaktadırlar. Öğrenci bir fizik mühendisi, bir elektrik mühendisi, bir kimyacı, bir eczacı, muhasebe uzmanı, bir avukat, bir kaymakam v.b. olacaktır. Seçtiği ihtisas dalında pekçok ders almaktadır. Asıl konusuna önem vermek zorunda olduğu için genel kültür konularında zayıf yetişmektedir. Oysa toplum, üniversiteyi bitirmiş gençten çok şey beklemektedir. Sosyal yönlerin, toplumsal bilgilerin, davranış, konuşma, uygulayış biçimlerinin yanlışlıklarla dolu olduğu, bilgi donanımlarının yeterli olmadığı görülünce toplum istediği ve beklediğini görememektedir. Belirli bir eğitim ile, toplum bilgileri, sanat, dil bilgileri ile donanmış bir gençliği bulmak için, gençlik enerjisinin, iyi yönlendirilmesi iyi eğitim verilmesi gerekmektedir. (Koyuncuoğlu, 1991, s. 12)

Eğitimin amacı "düşüncesi özgür, vicdanı özgür, kişilikli insan yetiştirmek" olmasına rağmen Atabek'in mizahi bir biçimde ele aldığı

gibi, bugünkü gençlere sürekli şu mesajlar verilmektedir “Genç insan; sen kendi hayatını en iyi biçimde yaşamalısın, en iyi evler, en lüks arabalar, en şık giyim, dünyanın en kaliteli nimetleri senin içindir. Bunlara sahip olmak senin hakkındır. Sen de aklını kullan. En iyi yetişmenin yolunu bul. En iyi yetişmek, en çok para kazanmak içindir. Senden daha önemli kimse yoktur. Bunu elde etmek için de, düzenin istediği insan olman gerekir. Bunun için çok iyi ingilizce öğren. İkinci bir dili de öğrenmen gerekir. Bilgisayar kullanmayı bilmelisin. İngilizce eğitim yapan okullara girmeye bak. Gelecek onların. Sana ne yararlıysa onu öğren, onunla uğraş. ÖĞREN, KAZAN, SAHİP OL, YAŞA” (Atabek, 1989, s. 191-192)

İşte belli bir dünya görüşünden yoksun, bireyici doyumlar peşinde koşan, marka düşkünü gençler olarak nitelendirilen bu gençlerin estetik duyarlılıktan böylesine yoksun yetişmelerinden kimler sorumludurlar? Bu değerlendirmeyi gençlik hak etmiş midir?.

İçinde bulunan ortamın sorunları, aile yapısındaki uyumsuzluklar eğitim-öğretim hizmetlerindeki iyi ve kötü yanlar, çevrenin baskıları v.b. durumlar gençlerin cesaretini kırmakta, onlara olumsuz bir görüntü vermektedir. Cesaretle, etken, estetik duyarlılığa sahip gençler yetiştirilmek isteniyorsa, kendi mesleki branşlarının yanında gençlerin sosyal ve kültürel olarak da eğitilmeleri ve desteklenmeleri gereklidir (Eti, 1985, s. 19).

Buna yardımcı olacak yollardan yalnızca biri üniversitelere Güzel Sanatlarla ilgili kapsamlı dersler koymaktır. Üniversite öğrencilerinin sadece akademik konularla ilgilenmeleri ve sınırlı ders saatleri, onların yeteneklerini yeterince geliştirmelerine ve doyum sağlamalarına yetmemektedir. Bu nedenle üniversite öğrencisi ayrıca resim yapmalı, müzik dinlemeli, edebiyat, oyun, spor, gezi, toplumsal hizmetler gibi ilgisini çeken etkinliklerde bulunabilmelidir. İşte Üniversitelerde okutulacak Güzel sanatlarla ilgili dersler, hem öğrencinin estetik beğenisini olgunlaştıracak, hem de daha bilinçli seçim yapmasına yardım edecektir.

Üniversiteye gelen öğrenci 18 ile 25 yaş arasında genç insandır. Bu; ergenliğin son döneminde ve gençliğin başlangıcında yaşayan insan demektir. Ergenliğin son döneminin özelliği, insanın hala kimliğini ve toplum içindeki yerini tam olarak belirleyememesidir. Yüksek öğretimde belli bir mesleğe hazırlanan genç, bir yandan da kendini tarif etmeye, kim olduğunu anlamaya çalışmaktadır. Yüksek öğretimde gencin kim olduğunu öğretecek özel bir ders yoktur. Bu nedenle her fakülte ne

okutursa okutsun, her genç hangi mesleği seçerse seçsin mutlaka edebiyatla, müzikle, sanatla ve sporla uğraşması gerekir. (Günce, 1988, s. 91)

Sanat eğitimi çağdaş eğitimin vazgeçilmez bir parçasıdır. Çünkü bireyde estetik beğeni ancak sanat eğitimi yoluyla gerçekleştirilebilir. Çağdaş insanın yaşamında sanatın bireysel, toplumsal, kültürel, ekonomik ve eğitimsel işlevleri vardır. Bunları kısaca şu şekilde tanımlayabiliriz.

Sanatın bireysel işlevi: Bireyin sağlıklı ve başarılı, dengeli ve doyumlu, duyarlı ve mutlu olması için davranışları üzerinde belirli izler bırakan estetik uyarılma ve tepkide bulunma, yorumlama ve yaratma biçimlerini kapsar.

Sanatın toplumsal işlevi: Bireyler, birey ile toplum, toplumsal kesimler ve toplumlar arasında anlaşma, dayanışma, kaynaşma, paylaşma, işbirliği yapma, birleşme ve bütünleşme sağlanmasında sanatın oynadığı rolleri kapsar.

Sanatın kültürel işlevi: Toplumsal kültürü arttırıcı, kültürel özellikleri taşıyıcı ve kuşaktan kuşağa altarcı, kültürlerarası ilişkileri çeşitlendirip zenginleştirici, güçlendirip pekiştirici, sanatsal birikimi ve etkinlikleri kapsar.

Sanatın ekonomik işlevi: Sanat alanında sanatsal karakter korunmakla birlikte gittikçe belirginleşen arz ve talep ilişkisinin ağır bastığı, ön plana çıktığı çalışma ve düzenlemeleri kapsar.

Sanatın eğitimsel işlevi: Sanatın bireysel, toplumsal, kültürel ve ekonomik işlevlerinin düzenli, etkili ve verimli bir biçimde gerçekleşmesini sağlayıcı sanatsal öğrenme ve öğretim etkinliklerini kapsar. (MEB, Raporu, 1991, s. 6)

Bu nedenle 2547 sayılı YÖK yasası ile üniversitelere konan güzel sanatlar dersi gençler için bir fırsat olarak değerlendirilmelidir. Adı geçen ve sürekli eleştirilen yasanın belki de en olumlu hükümlerinden biri budur.

Amaç hangi dal ve alanda olursa olsun, yüksek öğrenim gören gençlerimizde sanatın yaşamsal değer ve gerekliliğini duyurmak, sanata duyarlılık kazandırmak, ülkenin yüksek öğrenim görmüş kişilerini, ülkesinin sanat biçimlerine duyarlı, üst beğeni düzeyinde bir sanat tüketicisi olarak yetiştirmektir. Meslekleri artık belirlenmiş olan bu

genç insanların, zamanları oldukça resim ve müzik yaparak, tiyatro oynayarak yaşamlarını zenginleştirebilmeleri, böylece etkinlikleri izleyerek yaşamlarına anlam katmaları sağlanacaktır. (MEB, Rapor, 198, s. 12).

Sonuç olarak üniversite öğrencilerinin sanatın bireysel, toplumsal, kültürel, ekonomik ve eğitsel işlevlerinden yeterince yararlanabilmeleri için üniversitelere Güzel Sanatlarla ilgili dersler konulması çağdaş Türkiye için bir zorunluluktur denilenilir.

KAYNAKLAR

- Apaydın, Talip.:** *Okullarımızda Sanat Eğitimi*. Cumhuriyet Gazetesi, 4-7-1992. s: 13.
- Atabek, Erdal.:** *Kuşatılmış Gençlik*. 10. Basım. İstanbul: Altın Yayınevi. 1989.
- : *Gençler, Gençler*. Cumhuriyet Gazetesi. 22-28. Mayıs 1991.
- Baloğlu, Zekai.:** *Türkiye’de Eğitim*. İstanbul: Tüsiad yayınları, 1990.
- Demir, Cevat.:** “Sanat Eğitimi”. *Yükseköğretimde Sorunlar ve Çözüm Yolları*. Ankara. Cem Yayınevi, 1990. s: 259-279.
- Erinç, M. Sıtkı.:** “Yaşamı Güdüleyici Bir Etken. Estetik Kaygı”. *Sanat Yazıları I*. H.Ü. GSF Yayınları, 1985. s: 45-50.
- Eti, Erol.:** “Yaratma Ortamı ve Sorunları” *Sanat ve Gençlik Sempozyumu*. İstanbul: MSÜ Yayınları, 1985. s: 18-21.
- Gülerman, Adnan., Kırılı, Zübeyde., Özcan, Güleihan.:** *Üniversite Programlarındaki Müzik Dersinin Amaç ve Nitelikleri*. EBF. I. Ulusal Kongresi. Ankara: 1991. s. 101.
- Günce, Birnur.:** *Yükseköğretim Kurumlarında Seçmeli Güzel Sanatlar Resim Dersi*, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul. 1991.
- İlhan, Ayşe Çakır.:** *Temel Eğitim İkinci Basamağında Plastik Sanatlar Eğitimi*. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: 1985.
- : *Türkiye Üniversitelerinde Seçimlik Güzel Sanatlar Dersinin Değerlendirilmesi*. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora tezi Ankara 1994.
- İnam, Ahmet.:** “İnsan İşini Yaratmada Teknoloji Etkisinde Sanatın Yeri” *Felsefe ve Sanat Sempozyumu*. İstanbul: Ara yayınları. 1990.
- İpşiroğlu, Zehra.:** “Düşünen İnsan mı Emir Kulu mu? *Yükseköğretimde Sorunlar ve Çözüm Yolları*. Ankara: Cem Yayınları, s: 21.
- Karayağmurlu, Bedri.:** *Sanatta Yaratıcılık ve Eğitim*. Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İzmir. 19990.
- Kavcar, Cahit.:** “Gençliğin Daha İyi Eğitimi”. *Gençliğin Eğitimi*. Ankara: İş Bankası Kültür Yayınları, 1986. s: 193-213.

Ketenci, Şükran.: *Üniversiteler.* Cumhuriyet Gazetesi, 1-7.4. 1990.

Koyuncuoğlu. Nevin: "Yarımın Umudu Gençlik". *Çağdaş Eğitim.* Sayı: 168 Ankara: 1991, s: 12-93.

MEB. Yüksek Danışma Kurulu Başkanlığı.: *Türkiye'deki Güzel Sanatlar Eğitiminin Geliştirilmesine Yönelik Öneriler.* Ankara: 1983.

MEB. Yüksek Danışma Kurulu Başkanlığı.: *Türkiye'de Güzel Sanatlar Eğitimi Geliştirme Özel İhtisas Komisyonu Raporu.* Ankara: 1991.

San, İnci.: "Çağdaş Sanat Eğitimi", *Öğretmen Dünyası Dergisi.* sayı: 49, 1984. s: 6-9.

—: "Gençliğin Sanat Eğitimi". 5. *İstanbul Sanat Bayramı.* MSÜ Yayınları 1985 s: 34-40.

—: "Çocuğun ve Gençin Sanat Eğitimi" *Milliyet Sanat Dergisi,* sayı: 162, 1987 s: 9-11.

Sever, Sedat.: *Liselerde Türk Dili ve Edebiyatı Ders Programlarının Değerlendirilmesi.* Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: 1985.

Sungur, Nuray.: *Yaratıcı Düşünce.* İstanbul: Özgür Yayınları, İstanbul. 1992.

Tunç, Handan.: *Temel Eğitimin Birinci Basamağında (İlkokullarda) Plastik Sanatlar Eğitimi.* Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek lisans Tezi. Ankara: 1984.